

УДК 37.012.85

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/93-2-52>

Євгенія ПОСТИКІНА,

orcid.org/0000-0003-2675-0224

старший викладач кафедри іноземних мов

Чорноморського національного університету імені Петра Могили

(Миколаїв, Україна) postykina@yahoo.com

Ірина ДИМОВА,

orcid.org/0000-0003-1687-2658

старший викладач кафедри іноземних мов

Чорноморського національного університету імені Петра Могили

(Миколаїв, Україна) irina.dymova.scientist@gmail.com

НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ МЕДИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У сучасному світі знання англійської мови є невід'ємним аспектом освіти та кар'єри багатьох спеціалістів, включно з працівниками медичних установ та студентами спеціалізованих закладів. Міжнародне співробітництво, наукові дослідження, передові методики та обладнання – усе це стимулює медичних фахівців до вивчення англійської мови на професійному рівні. При цьому навчання студентів-медиків англійської мови передбачає вивчення як загальних основ мови, так і професійної англійської. Специфіка навчання іноземної мови майбутніх працівників медичної сфери має на меті роботу з широким набором методів педагогічної роботи.

Розглядається питання значущості навчання професійної англійської мови у навчанні студентів спеціальності «терапія та реабілітація» професійної англійської мови в умовах воєнного стану. Мовна компетентність – необхідна ланка профільної підготовки висококваліфікованих спеціалістів. Встановлено, що більшість усвідомлюють практичну необхідність вивчення англійської мови і ставляться до цього предмету серйозно. Однак у багатьох виникають труднощі при вивченні професійної англійської з об'єктивних і суб'єктивних причин: дефіцит часу та низький рівень базових знань з мови.

Проаналізовано труднощі, що виникають у студентів під час опанування професійної англійської мови, серед яких домінують дефіцит навчального часу, низький рівень базових мовних знань і психологічні чинники, зумовлені напруженими умовами навчання. Визначено, що формування мовної компетентності майбутніх медиків потребує впровадження інноваційних педагогічних технологій, інтерактивних методів, рольових і ситуативних вправ, які сприяють розвитку професійно орієнтованого мовлення. Обґрунтовано, що ефективне вивчення англійської мови є невід'ємним компонентом професійного становлення студентів медичних спеціальностей, підвищує їхню конкурентоспроможність на ринку праці та забезпечує можливість участі у міжнародних програмах і наукових дослідженнях. Зроблено висновок, що вдосконалення методики навчання професійної англійської мови є одним із пріоритетних напрямів розвитку сучасної медичної освіти України.

Ключові слова: професійні навички, система вищої освіти, навчання іноземної мови, студенти спеціальності медична реабілітація, мовна компетентність, неперервна освіта, профільна підготовка, медична освіта.

Yevgeniia POSTYKINA,

orcid.org/0000-0003-2675-0224

Senior Lecturer at the Foreign Languages Department

Petro Mohyla Black Sea National University

(Mykolaiv, Ukraine) postykina@yahoo.com

Iryna DYMOVA,

orcid.org/0000-0003-1687-2658

Senior Lecturer at the Foreign Languages Department

Petro Mohyla Black Sea National University

(Mykolaiv, Ukraine) irina.dymova.scientist@gmail.com

PROFESSIONAL ENGLISH LANGUAGE TEACHING FOR MEDICAL REHABILITATION STUDENTS IN THE CONTEXT OF MARTIAL LAW IN UKRAINE

In the modern world, knowledge of the English language is an integral aspect of education and career development for many specialists, including healthcare professionals and students of specialized institutions. International cooperation,

scientific research, advanced methodologies, and equipment all motivate medical professionals to study English at a professional level. Teaching English to medical students involves both general language foundations and professional English. The specificity of foreign language instruction for future healthcare workers requires the use of a wide range of pedagogical methods.

The issue of the importance of professional English language instruction for students majoring in Therapy and Rehabilitation under the conditions of martial law is examined. Language competence is a necessary component of the professional training of highly qualified specialists. It has been established that most students recognize the practical necessity of learning English and approach this subject seriously. However, many encounter difficulties in studying professional English due to both objective and subjective reasons, such as lack of time and a low level of basic language proficiency.

The paper analyzes the challenges faced by students in mastering professional English, among which the most prevalent are the lack of study time, insufficient basic language proficiency, and psychological factors arising from stressful learning environments. It is identified that the development of linguistic competence among future medical professionals requires the integration of innovative pedagogical technologies, interactive teaching methods, as well as role-playing and situational exercises that foster professionally oriented communication skills. The study substantiates that effective English language acquisition constitutes an essential component of the professional formation of medical students, enhancing their competitiveness in the labor market and enabling participation in international academic programs and research activities. The findings suggest that the improvement of professional English teaching methodologies represents one of the key priorities in the advancement of modern medical education in Ukraine.

Key words: professional skills, higher education system, foreign language learning, students of Medical Rehabilitation, language competence, lifelong learning, professional training; medical education.

Актуальність дослідження. Сьогодні, коли Україна перебуває в умовах повномасштабної війни та воєнного стану, питання медичної, фізичної та психологічної реабілітації набувають життєвої важливості. Тисячі військовослужбовців, цивільних осіб, дітей і внутрішньо переміщених осіб потребують комплексного відновлення здоров'я, працездатності та психологічної стабільності після бойових дій, поранень, ампутацій і тривалих стресових впливів. У цих умовах роль фахівців з медичної реабілітації істотно зростає. Вони стають не лише медичними працівниками, а й учасниками процесу соціальної адаптації та реінтеграції постраждалих.

Крім того, в умовах євроінтеграційних процесів і міжнародної співпраці у сфері реабілітації актуальним є володіння англійською мовою за професійним спрямуванням, що відкриває можливості для участі у міжнародних програмах, проєктах відновлення, обміну досвідом та використання передових реабілітаційних технологій (Новак, 2004:185).

Формування таких компетентностей ефективно реалізується через змішане навчання, яке поєднує традиційні та цифрові методи, сприяє розвитку автономії, критичного мислення та комунікативних навичок студентів.

Отже, спеціальність «Медична реабілітація» є надзвичайно актуальною в сучасній Україні, адже фахівці цього профілю відіграють ключову роль у відновленні здоров'я, працездатності та соціальної інтеграції постраждалих внаслідок війни, а також у зміцненні національної системи охорони здоров'я загалом.

З метою кращої професійної мовної підготовки студентів спеціальності медична реабілітація використовувалися найсучасніші підручники англійської мови.

При доборі тем занять обов'язково враховувалися особливості напрямку спеціальності медична реабілітація. Зручніше було те, що групи слухачів формувалися за спеціальностями. Навчання англійської охоплювало такі лексичні теми: Medical Education, Symptoms and Signs, Blood, Childhood, Surgery, The Gastrointestinal System, Gynecology, Cardiology, Infections, Mental Illness, The Nervous System, Oncology, Pregnancy and Childbirth, The Respiratory System, Research Studies, Physical Examination, Medical Ethics, Explaining Diagnosis and Management, Case Presentations та інші (Ворона, Прокоп, 2024:75).

На заняттях мовної підготовки активно використовувалися інтерактивні методи навчання, такі як мозковий штурм, метод Jigsaw, метод Insert, ділові та рольові ігри: «Where am I? Who am I», «Listening in Role», «Hidden Emotions» та ін. Слухачі самостійно аналізували клінічні випадки та складали діалоги «лікар-пацієнт», «лікар-родичі пацієнта». Використання в навчальному процесі інтерактивних методів стимулює слухачів до активної творчої діяльності, орієнтує на прийняття самостійних рішень, значно підвищує рівень самопідготовки.

Мета дослідження. Методика навчання англійської мови передбачає постійне вдосконалення, пошук нових засобів навчання, нових напрямів розширення словникового запасу та розвитку усних і письмових навичок; отже, у цій статті ми

розглянемо особливості професійно-орієнтованого навчання англійської мови студентів спеціальності медична реабілітація і його важливість для успішного розвитку майбутніх фахівців в сучасних умовах.

Ступінь наукової розробленості. Про проблеми професійно-орієнтованого викладання англійської, а також інших мов, дослідники говорять вже значний час. Це пов'язано з широким педагогічним досвідом вітчизняних філологів, які активно досліджували проблематику професійного навчання іноземним мовам. Наприклад, слід відзначити значущий внесок таких дослідників, як Наталя Колісніченко, Ігор Петров, Оксана Олегівна Кузнецова, Ольга Борисівна Петрова, Любов Павлівна Лещенко, Наталя Дмитренко, Марина Афонченко, Людмила Володимирівна Шиманська, Оксана Олексіївна Максименко, Любов Володимирівна Лисенко – у питаннях методики професійно-орієнтованого навчання в умовах не мовних університетів.

Сучасне динамічне розгортання курсів з мов, зокрема професійно-орієнтованих, велика кількість методик та різноманітних навчально-методичних матеріалів, на які є попит, показують, що сьогодні стоїть завдання оновлення не стільки змісту освітніх програм, скільки оновлення форм, методів роботи зі студентами, які змушені компенсувати власними ресурсами потребу у вивченні мови. Саме на забезпечення вдосконалення методичної бази звертає увагу в своєму дослідженні Л. В. Кочергіна, що описує досвід створення і практики використання навчально-методичних посібників професійно-орієнтованого характеру. Одним з перспективних напрямів вдосконалення навчання англійської мови є активне впровадження елементів програм міжнародного навчання, які передбачають використання численних технологій, що вітчизняною практикою застосовуються обмежено (Ворона, Прокоп, 2024:75).

Результати дослідження. Значення англійської мови в медицині можна визначити в межах трьох ключових складових – як мова міжнародного співробітництва, як мова науково-медичних комунікацій і як мова впровадження і апробації інновацій та технологій. Отже, для визначення специфіки професійно-орієнтованого навчання англійської мови студентів спеціальності медична реабілітація ми можемо коротко охарактеризувати значимість цих аспектів. Звернемо увагу на один із найважливіших факторів – співпраця із закордонними колегами, яка часто відбувається англійською мовою, і є стимулом обміну досвідом, участі у міжнародних конференціях, семінарах та інших

заходах, що є принципово важливим не лише для студентів спеціальності медична реабілітація, а й для викладачів. Знання англійської мови дозволяє медикам активно брати участь в обговоренні питань практики і науки, таким чином сприяючи актуалізації як практичного, так і науково-педагогічного досвіду. Значна частина наукових статей і досліджень з медицини публікується саме англійською мовою. Для студентів спеціальності медична реабілітація і співробітників профільних освітніх закладів це означає необхідність володіння англійською мовою для читання, аналізу та використання в роботі досліджень інших учених. Принципово важливо зазначити, що дослідники розглядають англійську мову на міжнародному рівні як мову впровадження передових медичних технологій. Медичні інновації та технології швидко розвиваються, і англійська мова є основною мовою їх документації й інструкцій. Знання англійської дозволяє медикам бути поінформованими про останні досягнення і впроваджувати їх у практику. Саме тому забезпечення професійно-орієнтованого навчання англійської мови є важливим завданням, яке стоїть перед вищими професійними навчальними закладами (Новак, 2004: 185).

Значну увагу приділяють і розвитку комунікативних навичок у студентів. Серед професійно значущих навичок, що формуються у медиків у процесі вивчення англійської, можна виділити: навички спілкування з колегами, тобто вивчення особливостей професійного та ділового спілкування; навички спілкування з пацієнтами; навички взаємодії з експертною науково-методичною спільнотою. Немаловажним напрямом професійно-орієнтованого навчання англійської є також поглиблення знань у медичних дисциплінах з урахуванням професійного спрямування діяльності. Так, поширеною практикою є вивчення англійських текстів з медичних дисциплін. Такий підхід допомагає студентам спеціальності медична реабілітація не лише удосконалювати мовні навички, а й поглиблювати свої професійні знання у різних галузях медицини (Пометун, Пироженко, 2004:185).

Методи та підходи до навчання, таким чином, в процесі професійно-орієнтованого викладання англійської мови студентам спеціальності медична реабілітація адаптуються для вирішення відповідного набору педагогічних завдань. Узагальнено, ми можемо виділити три ключові підходи, застосовувані у сучасній практиці роботи зі студентами-медиками: комунікативний підхід, професійно-орієнтований підхід, проєктний підхід.

Слід зауважити, що ці методи не використовуються автономно, а органічно доповнюють один одного, дозволяючи вирішувати комплексні завдання, пов'язані з формуванням компетентностей випускників навчальних закладів. Охарактеризуємо кожен із цих підходів, які реалізуються у сучасній педагогічній практиці (Єлагіна, 2024:26).

На завершення можемо зазначити, що професійно-орієнтоване навчання англійської мови студентів спеціальності медична реабілітація є важливим фактором розвитку їхньої кар'єри та забезпечення готовності до успішної взаємодії в міжнародному медичному середовищі. Сучасні методи і підходи до навчання, використання автентичних матеріалів і технологій сприяють формуванню професійних компетентностей і навичок спілкування англійською мовою. Проте, як можна констатувати, описані вище методи, за винятком дистанційних форм навчання, не впроваджуються повсюдно. Очевидно, що поряд із удосконаленням методів передавання знань необхідно також

вдосконалювати методи контролю знань. Оцінка результатів навчання сьогодні найчастіше включає сумативне оцінювання, однак перспективним є також розширення практики використання формативного оцінювання та використання стандартизованих тестів, які дозволяють контролювати прогрес студентів і забезпечувати їхню підготовку до міжнародної медичної практики. Значення вивчення англійської мови студентів спеціальності медична реабілітація беззаперечне, оскільки воно відкриває можливості для професійного росту, участі у наукових дослідженнях та міжнародному співробітництві. Інвестиція в навчання англійської мови стане корисною для майбутніх медичних спеціалістів, допомагаючи їм досягати успіху в кар'єрі і вносити свій внесок у розвиток світової медицини. Тому активне запровадження вищезгаданих методів професійно-орієнтованого навчання англійської дозволить у майбутньому вирішувати найскладніші завдання, що стоятимуть перед медичними працівниками (Єлагіна, 2024:26).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Новак І. Інтерактивні методи навчання іноземних мов закладів вищої освіти. Інноваційна педагогіка. Випуск 32. Т. 1. 2021. С. 121-125.
2. Пометун О. та Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ. 2004. С. 192.
3. Єлагіна Н. І. Ефективність інтерактивних стратегій вивчення англійської медичної термінології студентами-медиками в умовах дистанційного навчання. Медична освіта. 2024. № 1. С. 25-30.
4. Ворона І. І., Прокоп І. А., Кітура Г. Я. Особливості змішаного навчання в умовах війни. Медична освіта. 2024. № 1. С. 71-77.
5. Маланчук Л. М., Мартинюк В. М., Маланчук С. Л., Франчук У. Я., Франчук М. О. Сучасний погляд стратегії розвитку вищої медичної освіти крізь призму "hard і soft skills". Медична освіта. 2023. № 2. С. 51-56.

REFERENCES

1. Novak I. (2021) Interaktyvni metody navchannia inozemnykh mov u zakladykh vyshchoi osvity [Interactive methods of teaching foreign languages in higher education institutions]. *Innovatsiina pedahohika*. Vypusk 32. T. 1. 121-125 pp. [in Ukrainian]
2. Pometun O. ta Pyrozhenko L. (2004) Suchasnyi urok. Interaktyvni tekhnolohii navchannia [A modern lesson. Interactive learning technologies]. Kyiv. 192 p. [in Ukrainian]
3. Yelagina N. I. (2024) Efektyvnist interaktyvnykh stratehii vyvchennia anhliskoi medychnoi terminolohii studentamy-medykamy v umovakh dystantsiinoho navchannia [Effectiveness of interactive strategies for learning medical English terminology by medical students in distance learning conditions]. *Medychna osvita*. № 1. [in Ukrainian]
4. Vorona I. I., Prokop I. A., Kitura H. Ya. (2024) Osoblyvosti zmyshanoho navchannia v umovakh viiny [Features of blended learning under wartime conditions]. *Medychna osvita*. № 1. С. 71-77. [in Ukrainian]
5. Malanchuk L. M., Martyniuk V. M., Malanchuk S. L., Franchuk U. Ya., Franchuk M. O. (2023) Suchasnyi pohliad stratehii rozvytku vyshchoi medychnoi osvity kriz prizmu "hard і soft skills" [A modern view of higher medical education development strategies through the lens of hard and soft skills]. *Medychna osvita*. № 2. С. 51-56. [in Ukrainian]

Дата першого надходження рукопису до видання: 13.11.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 10.12.2025

Дата публікації: 30.12.2025